

Tale ved høringen i Folketingets Grønlandsudvalg, onsdag d. 16. marts 2016

Af Mariane Paviassen, forkvinde for Foreningen URANI NAAMIK/NEJ TIL URAN i Narsaq

Først vil jeg takke folketingets Grønlandsudvalg for denne invitation til foreningen Urani Naamik.

Jeg vil også lige sige, at jeg ikke er vant til at tale til så mange mennesker, så bliv ikke overrasket, hvis jeg lyder nervøs.

Det var ikke for sjov, at vores kendte digter, den nu afdøde Henrik Lund, lavede en så smuk sang om Narsaq.

Versene lyder som et paradys, og et paradys, det er det for mig og for mange Narsaqs borgere. Lige indtil 2013 var vi trygge og troede, at vi kunne blive boende i byen, men nu har man planlagt en mine, som er 6-7 km fra vores hjem. Og det planlagte tailingsdepot Taseq ligger kun ca. 4 km fra Napasup kuua, som forsyner byen med vand. Løvrigt var Taseq-søen vand depot for byen i fremtiden.

Desværre har den smukke by også en forbandelse, som hedder Kuannersuit "Kvanefjeldet", som er enestående, derfor hedder det Ilimmaasaq-komplekset. Fjeldet indeholder flere giftige stoffer: Arsenforbindelser og Natriumfluorid samt radioaktive stoffer som: Thorium og Uranidøtre.

Vi har det frodigste landskab i og nær Narsaq. Indenfor 50 km findes der over 20 fåreholdere, som har holdt får i generationer. Det er også dem, der dyrker flere og flere økologiske grønsager, som vi nyder godt af om sommeren.

SUNDHED

Jeg kan ikke forestille mig, at man kan lave minen, uden at byen og omgivelserne bliver forurenede med disse giftige og radioaktive stoffer. Kvanefjeldet indeholder diverse sjældne mineraler, som er enestående i verden. Så hvis en mine starter, da vil vi, som bor i Narsaq også være forsøgskaniner, fordi man aldrig i verden har set et så stort område forurenede med giftige og radioaktive stoffer.

INFORMATIONER

I Narsaq foregik informationsmødet således: 2 timers tale fra "eksperterne", som alle bor her i Danmark. Bagefter kunne vi spørge i 1 time. Lige efter spørgetimen startede, fik vi dog besked på, at vi skulle skynde os og minimere vores spørgsmål med begrundelsen, at "eksperterne" skulle afsted igen.

De dårlige informationer har det resultat, at man tror, der findes uran i mobiler, computere, flyvemaskiner.

Og det andet er det med, at det kun er som et "bi-produkt", at man vil udvinde uranen i Kuannersuit. Da jeg første gang hørte ordet lød det, at det bliver det kaldt, fordi der kun er lidt uran. Men senere fandt jeg ud af, at bi-produkt slet ikke har noget med mængden at gøre, men desværre tror nogen stadig at ordet bi-

produkt betyder at der er små mængder. Miljøproblemerne er jo de samme.

Sådan fik man befolkningen til at tro, at der kun er lidt uran i Kuannersuit. Derfor spørger jeg, vil den danske regering, som er villig til at sælge uran, også være villig til at iværksætte en uvildig undersøgelse af Kuannersuit?

Med min surfing på internettet har jeg læst, at flere og flere læger rundt omkring i verden bliver mere og mere imod uranudvinding. Så sent som i 2009 truede 20 læger med at opsiges deres job i en by i Canada (Sept-Iles i British Columbia) fordi man har planlagt at åbne en uranmine 13 km fra deres by. Vores by ligger som sagt kun 6-7 km fra den planlagte mine med uranmølle.

POLITIKERE

I 2013 ophævede man nultolerancen over for uran med et meget lille flertal med et mandat i selvstyret. Det skete uden at spørge befolkningen. Siden da har mange politikere ellers og i flere perioder lovet, at befolkningen skal stemme om, hvorvidt Grønland skal udvinde uran.

Det skete også under valgdebatten i 2014, hvor vi blev lovet en folkeafstemning om så vigtigt et emne som uran. Men efter valget fik vi at vide, at vi allerede har valgt. Man har sågar sagt, at vi i Narsaq skulle vælge, om vi vil udvinde uranet, men det er man helt holdt op med at tale om. Måske fordi at ved sidste valg stemte flertallet af Narsaq's befolkning på et "uranuvenligt parti".

Ikke en eneste siddende Naalakkersuisoq har været i Narsaq for at holde møde med befolkningen endnu om kvanefjeldet og om vores fremtid.

Demokratiet hjemme i Grønland halter. Vi, der er imod uranudvinding, føler, at vi ikke bliver hørt. Vi bliver endda nedgjort af selve daværende fungerende formand for Naalakkersuisut, som nu sidder som formand. Han stod og råbte ad os sammen med nogen andre under en demonstration i Narsaq i 2014.

Det er meget foruroligende at have en minister, der har ansvaret for både økonomi og råstoffer. Endda en ung og uerfaren som ellers lovede så sent som i november måned, at borgerne skal inddrages mere, og at hun vil være mere åben. Men dette er ikke sket. Det føles som om Naalakkersuisut arbejder for minevirksomheden og glemmer befolkningen, og at det haster med at få en uranmine åbnet. De arbejder nemlig meget hurtigt med reglerne, men glemmer at inddrage befolkningen.

Høringer om uran foregår via Naalakkersuisuts hjemmeside.

Hvad med at give os oplysninger, som er rigtige? Vil den danske stat lave en sundhedsoplysningskampagne rundt i Grønland, hvor eksperter der kender forholdene i rigtige uran-miner oplyser os om sundhedsskaderne? Vil den danske stat betale for en uvildig undersøgelse af Kvanefjeldet? Selvfølgelig vil et firma, der ser fjeldet som indtægt, ikke sige, at der er tonsvis af farlige stoffer i det, da de så vil risikere, at de får et nej.

ARBEJDSPLADSER

Når jeg tænker tilbage, kommer jeg altid til at tænke på, om det mon var nøje planlagt: at man lukkede rejefabrikken i Narsaq.

Vi har i Narsaq Inuili som uddanner unge grønlandske og ældre mennesker inden for levnedsmiddel. Vi har slagteriet Neqi a/s, vi har Royal Greenland. Alle disse 3 er fornyligt blevet renoveret. Lige nu er man også igang med at renovere folkeskolen, og alt dette har man brugt mange millioner af skattekroner på. Hvad skal der ske med dem, hvis en mine, som udleder mange giftige og radioaktive stoffer bliver åbnet? Vi er en livsgivende by, som i den grad er med til at forsyne Grønland med mad. Og da vi nu får fortalt af Naalakkersuisut, at vi skal blive mere selvforsynede i stedet for at importere alt, så kan jeg ikke se nogen sammenhæng mellem en mine og en by, der forsyner landet med fødevarer.

Manipulation blev sågar brugt fra landets talerstol, da man fortalte folk, hvad en pose mad koster nu. Man fik det til at lyde som om en pose mad vil komme til at koste meget mindre, hvis minen åbner, og at der findes en turistattraktion i Canada med forhenværende uranmine. Man glemte bare at fortælle, at denne "turistattraktion" har kæmpet og stadig kæmper med miljøforureningen, og at det ikke helt er en turistattraktion. Mange af indbyggerne er pensionister, der købte husene til lave priser.

Et andet problem er, at Naalakkersuisut nu er begyndt at sige, at firmaet har brugt masser af millioner til at undersøge dette fjeld, så hvis vi siger nej til dem, vil verden se på os som et utroværdigt land at lave en mine i. Men det er jo nok kun enkelte personer, som har lovet firmaet en mine.

Vi havde nul-tolerance, da firmaet begyndte at undersøge stedet. Vi har ikke lovet dem, at de kan påbegynde en mine efter undersøgelsen. Tværtimod havde vi nul-tolerancen, så firmaet/investorerne vidste helt fra starten, at de ikke kunne åbne minen. Så hvorfor bruge så mange penge på denne undersøgelse? Var det fordi, en af siddende Naalakkersuisut har lovet dem noget uden at spørge os borgere, uden at have et samråd om hvad vi mener? Grønland er kendt som et af de reneste steder i verden, og det skal vi bevare for vores efterkommere for vi skal se langsigtet og ikke kun 39 år frem.

Hvem skal arbejde i uranminen? Så sent som i starten af denne måned, så vi i nyhederne, at en fiskefabrik i Nordgrønland manglede arbejdskraft, hvor de måtte hente arbejdskraft udefra. Vi har ikke uddannet folk nok til at håndtere de farlige stoffer, så vi er bange for, at vi endnu engang bare skal se på udefrakommende, der laver arbejdet og os der ser til.

Nu hvor befolkningen i Grønland endelig er ved at stole mere på sig selv, er det meget vigtigt, at vi uddanner befolkningen. Og dette skal ikke ske hurtigt med storskalaprojekter i form af uranminer. Vi kan gøre det bedre ved at lave småskalaprojekter, så befolkningen også kan følge med og uddanne sig derefter.

Derfor spørger jeg:

Hvorfor skal vi begynde at udvinde uran i Grønland? Vores fremtid er vores rene luft. Vores rene vand er mere egnet til fremstilling af økologisk mad.

Hvorfor ikke hjælpe os med at få flere turister til Sydgrønland - i stedet for at svine landet til med noget, der er så beskidt som en mine for sjældne jordarters metaller og uran?

Hvad skal vi, som bor i Narsaq gøre? Hvor skal vi flytte hen? Hvem skal betale for vores flytning?